

ผู้บริหารมืออาชีพกับการรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์

THE PROFESSIONAL ADMINISTRATOR IN RECOGNIZING THE GLOBALIZATION

1

รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับผู้บริหารมืออาชีพกับการรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์ โดยกล่าวถึงความ เป็นมาของโลกาภิวัตน์ ยุทธศาสตร์การบริหาร ในยุคโลกาภิวัตน์ กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อการบริหารการศึกษา ข้อคิดเพื่อ ประกอบการพิจารณา สรุปท้ายบทและคำถามเชิงชวนอภิปราย เพื่อให้ นักวิชาการและผู้สนใจ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพต่อไป

ABSTRACT

This article aimed to present the professional administrator in recognizing the globalization. It described the background of globalization, administrative strategies in the globalization era, new paradigm for educational administration, ideas for consideration, and conclusion. The article also stated debated questions for scholars and interested persons in order to apply for using in effective and efficient educational administration.

“คนที่ฉลาดที่สุด

จะมีสิทธิอำนาจที่เป็นที่ยอมรับมากที่สุด.”

เพลโต (427-347 ก่อน ค.ศ.)

“ชีวิตคือการเปลี่ยนแปลง

การเจริญงอกงาม คือ ทางเลือก

จงเลือกอย่างฉลาด.”

คาเรน ไกเซอร์ คลาร์ก.

“เท่าที่เคยสังเกตมา,

โอกาสจะเข้าข้างคนที่ได้เตรียมตัว

มาดีแล้วเท่านั้น.”

หลุย ปาสเตอร์ (ค.ศ. 1822-1895)

* รองศาสตราจารย์ ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

นักวิชาการได้บัญญัติศัพท์ คำว่า “โลกาภิวัตน์” (Globalization) ขึ้นเมื่อประมาณ 60 กว่าปีมานี้ ซึ่งมีนัยความหมายว่า เป็นกระบวนการทางสังคมที่เคยอยู่ภายใต้ข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ลดลง และประชาชนเองก็ตระหนักถึงภาวะดังกล่าวนี้ ราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติคำนี้ “โลกาภิวัตน์” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 ซึ่งมีความหมายว่า การแผ่ถึงกันทั่วโลก การเข้าถึงโลก การเอาชนะโลก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2537) ซึ่งมีนัยว่า ล่วงรู้ความเป็นไปของโลกหรือก้าวทันโลก กล่าวคือ ความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นในประเทศตนเอง ประเทศต่างๆ และ เมืองต่างๆ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สามารถที่จะรับรู้ ทราบได้ในเวลาใกล้เคียงกันไม่ว่าจะอยู่ที่ใดๆ หากเรื่องราวของความเปลี่ยนแปลงนั้นๆ เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีพ ก็สามารถนำมาปรับใช้หรือประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งในปัจจุบันสังคมโลกมีการติดต่อสื่อสารกันได้อย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อระหว่างบุคคลในภูมิภาคต่างๆ ในการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ หรือวัฒนธรรม จนสามารถเรียกได้ว่า “โลกไร้พรมแดน” ที่ข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ไม่สามารถเป็นอุปสรรคของการติดต่อสื่อสาร และแลกเปลี่ยนระหว่างกันอีกต่อไป

ความเป็นมาของโลกาภิวัตน์

ความเป็นมาของโลกาภิวัตน์สามารถย้อนกลับไปได้ตั้งแต่ยุคที่มีการเดินเรือสองลำคาไปมาระหว่างภูมิภาคต่างๆ ทำให้มนุษย์ตระหนักว่าบนโลกใบนี้ไม่ได้มีเฉพาะตัวเราและเผ่าพันธุ์ของเราเท่านั้น หนังสือเกี่ยวกับโลกาภิวัตน์หลายๆ เล่ม ได้พูดถึงการเดินทางของ Christopher Columbusว่าเป็นการเดินทางที่บุกเบิกให้เกิดกระแสโลกาภิวัตน์ขึ้นในยุคต่อมา อย่างไรก็ตามในประวัติศาสตร์จีนประมาณปี ค.ศ. 1405 ก่อนการเดินทางเรือของ Columbus 40 ปี ขุนนางจีนชื่อ Zheng He หรือ San Bao ได้รับมอบหมายจากพระมหากษัตริย์ Cheng Zu ให้เดินทางด้วยขบวนเรือที่มีความยาวถึง 440 ฟุต และกว้างถึง 180 ฟุต ลูกเรือ 200 คน และมีห้องพักให้ผู้โดยสารถึง 1,000 คน นับเป็นขบวนเรือที่ยิ่งใหญ่และทันสมัยที่สุดในยุคนั้น Zheng He ได้เดินทางไปสร้างความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ได้แก่ ดินแดนในแถบอินโดนีเซีย ในยุคปัจจุบัน เยเมน อิหร่าน เมคคะ และโซมาเลีย (History Shannon) เพราะฉะนั้นเราอาจกล่าวได้ว่าแท้จริงแล้วผู้ที่บุกเบิกการเดินทางข้ามภูมิภาคและทำให้เกิดสถานะโลกไร้พรมแดน คือ Zheng He นั่นเอง อย่างไรก็ตามในยุคต่อมา มาได้เกิดกระแสการล่าอาณานิคม การแสวงหาดินแดนเพื่อตั้งถิ่นฐานใหม่ๆ เพื่อแสวงหาทรัพยากรและแรงงานทาสของชาติตะวันตก กระแสดังกล่าวได้ทำให้เกิดสถานะโลกาภิวัตน์ขึ้นในระดับหนึ่ง ตัวอย่างเช่นในประเทศไทยยุคสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (ประมาณศตวรรษที่ 15) เราได้เริ่มติดต่อกับพวกโปรตุเกสและฝรั่งเศส ซึ่งพยายามเข้ามาแผ่อิทธิพลในภูมิภาคเอเชีย ไทยต้องอาศัยความสัมพันธ์ทางการทูตกับชาติตะวันตกหลายชาติเพื่อถ่วงดุลอำนาจระหว่างต่างชาติเหล่านี้ในประเทศของตนเอง เพื่อให้พ้นจากภัยของการครอบงำ อย่างไรก็ตามในระยะต่อมาไทยเริ่มหันมามีความสัมพันธ์กับประเทศจีนและอินเดียมากขึ้นและมีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างกันเกิดขึ้นด้วย

กระนั้นก็ตามเรายังไม่สามารถกล่าวได้อย่างเต็มที่ว่าการที่ Zheng He เดินเรือระหว่างภูมิภาค การที่ Columbus ออกแสวงหาดินแดนใหม่ หรือการที่ไทยเริ่มติดต่อกับต่างชาติ เป็นเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดยุคโลกาภิวัตน์ขึ้น ปรัชญาการณต่างๆ เหล่านี้เป็นเพียงร่องรอยที่ชี้ให้เห็นว่า โลกไม่ได้แยกกันเป็นส่วนๆ อย่างเด็ดขาด แต่เชื่อมโยงกันทุกๆ ส่วน และสามารถติดต่อระหว่างกันได้ในระดับหนึ่งภายใต้ข้อจำกัดของระยะทางและเวลา ปรัชญาการณที่เรียกว่า โลกาภิวัตน์นั้น เป็นปรัชญาการณของโลกไร้พรมแดนที่มีความถี่สูง จนผู้คนตระหนักได้ถึงสถานะไร้พรมแดนที่เกิดขึ้นอยู่รอบตัวดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น ตัวอย่างเช่น การที่เรารู้สึกคุ้นเคยกับวัฒนธรรมตะวันตกประหนึ่งว่าสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของเราเอง ไม่ว่าจะเป็นในด้าน การแต่งกาย ดาราภาพยนตร์ นักร้อง ฯลฯ ทั้งๆ ที่เราอาจไม่เคยเดินทางออกนอกประเทศเลย แต่ความคุ้นเคยกับวัฒนธรรมประเพณีเหล่านี้เป็นผลจากสื่อที่เราได้รับรู้รับชมผ่านทางทีวี หนังสือ และผ่านผู้คนที่เดินทางเข้าและออกจาก

สังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง ปรากฏการณ์ดังกล่าว เป็นปรากฏการณ์ที่กระแสโลกาภิวัตน์ได้กลายเป็นกระแสที่บอบลอยู่รอบตัวเราตลอดเวลา จนเรารู้สึกคุ้นเคยและไม่ได้สังเกตเห็นว่าเป็นความผิดปกติแต่ประการใด แต่กลับรู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติของชีวิตเรา

กระแสโลกาภิวัตน์กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต

ผู้คนในยุคปัจจุบันนี้ มีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ปัจจัยหลักประการแรก ได้แก่ ภาวะทันสมัย (Modernization) ภาวะทันสมัยเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากสังคมประเพณีนิยมที่มีรูปแบบการยังชีพที่เรียบง่าย เช่น ทำเกษตรกรรมเพียงพอกินในครัวเรือน หรือแลกเปลี่ยนระหว่างกันภายในชุมชนหรือต่างชุมชน ค่านิยมและวัฒนธรรมต่างๆ เป็นแบบจารีตนิยมที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับตัวบทกฎหมายมากไปกว่าวิถีที่ชุมชนหรือสังคมนั้นๆ ยึดถือมานับตั้งแต่บรรพกาล เช่น การตกลงข้อขัดแย้งภายในชุมชนโดยผู้อาวุโสไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งในเรื่องทรัพย์สิน การทำร้ายร่างกาย หรือเรื่องชู้สาว โดยมีแนวคิดและค่านิยมที่ชุมชนยึดถือเป็นแนวทางในการตัดสินข้อพิพาทนั้นๆ ไปสู่สังคมแบบเมืองและสังคมอุตสาหกรรมที่ไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องโลกหน้าแต่ให้ความสำคัญกับโลกแห่งวัตถุ ลักษณะเด่นของสังคมสมัยใหม่ คือ อย่างแรกการเป็นสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะเรื่องของเศรษฐกิจและเทคโนโลยีเท่านั้นแต่ยังเกี่ยวข้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตในสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเรื่องของการเมือง และวัฒนธรรมด้วย ปัจจัยประการที่สองที่กระตุ้นให้เกิดกระแสโลกาภิวัตน์ ได้แก่ กระบวนการเหตุผลนิยม (Rationalism) ซึ่งเป็นผลพวงของภาวะทันสมัย

กระบวนการเหตุผลนิยม

เป็นกระแสที่ยืนยันการคิดหรือความรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผล โดยจะยอมรับเฉพาะเรื่อง หรือการศึกษาต่างๆ ที่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผล แนวคิดแบบเหตุผลนิยมยึดถือว่าความจริง (Truths) เป็นสิ่งที่มีความเป็นตรรกะ ที่สามารถอธิบายความเป็นเหตุเป็นผลด้วยปัญญา ไม่ว่าจะเป็ความจริงในศาสตร์ใดๆ ก็ตาม เช่น ในเรื่องของคณิตศาสตร์ จริยศาสตร์ หรือ อภิปรัชญา ก็ตามความสำคัญของเหตุผลนิยมและภาวะทันสมัยที่มีต่อกระแสโลกาภิวัตน์ คือ การที่ภาวะทันสมัยหรือการเปลี่ยนแปลงสังคมจากประเพณีนิยมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ กระบวนการคิด ซึ่งไม่ได้เปลี่ยนแปลงเฉพาะในเรื่องของอุตสาหกรรม กระบวนการผลิต เทคโนโลยี หรือความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่ยังเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ของผู้คนในสังคมในด้านต่างๆ พร้อมๆ กัน เช่น ในด้านการบริหารจัดการ ในด้านการแสวงหาความรู้ ในด้านศิลปะ และศาสตร์ต่างๆ ตัวอย่างของแนวคิดแบบเหตุผลนิยมในด้านศิลปะ ได้แก่ สถาปัตยกรรมในยุคนี้ที่เน้นสาระการใช้ประโยชน์ ความเรียบง่าย และสิ่งที่เข้มข้น และขาดลูกเล่นหรือไม่อนุญาตให้มีความงามที่ไม่มีเหตุผลมารองรับ เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในด้านต่างๆ ของสังคมพร้อมๆ กันนี้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างมาก อาทิเช่น การเปลี่ยนแปลงในเรื่องการบริหารจัดการในองค์กรการเปลี่ยนแปลงในด้าน การคำนวณและศาสตร์ต่างๆ ทำให้สังคมเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ และเปลี่ยนสังคมจากประเพณีนิยมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมได้อย่างรวดเร็ว และความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้ไม่สามารถจำกัดตัวอยู่ในพื้นที่ที่มันกำเนิดขึ้น แต่ขยายผลออกไปยังสังคมข้างๆ และแพร่ระบาดออกไปอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีและความจำเป็นของระบบเองที่จำเป็นต้องพึ่งพิงปัจจัยภายนอกมารองรับการขยายตัวของมัน ซึ่งเราจะได้พูดถึงการขยายตัวของความทันสมัย หรือสังคมอุตสาหกรรมในบท ต่อไป

ลักษณะเด่นของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ (เต็มรูปแบบ) คือ เป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมประเพณีเดียว มีลักษณะขัดแย้งอยู่ในตัวของมันเอง คือ ไม่มีความกลมกลืนกัน มีแนวโน้มที่จะมีความแตกแยกกัน มีหลายศูนย์กลาง และมีความสับสน ไม่มีศูนย์กลางของการปกครอง ยอมรับในความแตกต่าง ไม่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ทางสังคมโดยยึดถือภูมิศาสตร์เป็นเหตุเป็นผลของการทำนายได้ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในพื้นที่ที่ห่างไกลเกิดขึ้นได้ การที่โลกาภิวัตน์มีความเป็นสังคมที่มี

วัฒนธรรมประเพณีเดียว หมายถึง สภาวะโลกไร้พรมแดนได้ทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารกัน จนเกิดแบบแผน และพัฒนาไปสู่การมีวัฒนธรรมร่วมกันระหว่างคนจากส่วนต่างๆ ของโลก อย่างไรก็ตามลักษณะดังกล่าวนี้ยังเป็นเพียงลักษณะในอุดมคติเท่านั้น ในปัจจุบันการสื่อสารที่ไร้พรมแดนสมบูรณ์แบบเช่นนี้ยังไม่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะยังมีคนอีกหลายๆ ส่วนในสังคมที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและการสื่อสารเช่นนี้ได้ ไม่ว่าจะเกิดจากการขาดทักษะในการเข้าถึงเครื่องมือหรือเกิดจากการขาดแคลนทรัพยากรก็ตาม

ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของโลกาภิวัตน์ คือ มีแนวโน้มที่จะมีความแตกแยกกัน มีหลายศูนย์กลาง และมีความสับสน ลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะโลกมีวิวัฒนาการและประวัติศาสตร์อันยาวนานก่อนเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ สังคม วัฒนธรรมที่ต่างๆ ทั่วโลกมีวัฒนธรรมเฉพาะเป็นของตนเองซึ่งเป็นรากฐานของชีวิตของผู้คนที่ไม่อาจลบออกไปง่ายๆ การที่สังคมต่างๆ ต้องเข้าสู่ยุคโลกไร้พรมแดนและเผชิญกับความหลากหลายของค่านิยมและแนวคิดที่แตกต่างไปจากของตนเองโดยสิ้นเชิง ในด้านหนึ่งอาจทำให้คนกลุ่มหนึ่งลดความสำคัญในการยึดถือค่านิยมของตนเองลง แต่ในอีกด้านหนึ่งก็อาจทำให้คนในสังคมนั้นหันกลับมายึดมั่นกับประเพณีดั้งเดิมมากขึ้น ดังเช่น การเกิดขึ้นของกลุ่ม Fundamentalists ในศาสนาต่างๆ ทั่วโลก เป็นต้น ลักษณะของกลุ่มต่างๆ เหล่านี้จะปฏิเสธวัฒนธรรมสมัยใหม่ และหันกลับมาเคร่งครัดกับระเบียบประเพณีดั้งเดิมโดยถ้าเป็นกลุ่มศาสนาจะยึดถือตามตัวอักษรในคัมภีร์หรือบางอย่างที่อาจปฏิบัติเคร่งครัดยิ่งกว่าที่ระบุไว้ในคัมภีร์เสียอีก ในสังคมไทยกลุ่มสันตติโคกอาจจัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้ นอกจากนั้นกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงในตะวันออกกลางก็จัดอยู่ในกลุ่มนี้เช่นกัน

การที่โลกเข้าสู่สภาวะไร้พรมแดน และมีการสื่อสารที่ไร้ขอบเขตดังกล่าว นอกจากทำให้เกิดวัฒนธรรมสากลขึ้นประการหนึ่ง และทำให้โลกได้มองเห็นความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของสังคมต่างๆ ทั่วโลกอีกประการหนึ่งแล้วนั้น ยังทำให้อำนาจในการปกครองหรืออำนาจของรัฐบาลที่เคยควบคุมพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งลดลงด้วย ซึ่งทำให้อุณหภูมิของสังคมโลกของการปกครอง ทั้งนี้เพราะอำนาจทางการเมืองในการควบคุมความคิดของผู้คนไม่ได้อยู่ในมือขององค์กรใดองค์กรหนึ่งอีกต่อไป แต่ผู้คนกลับมีอิสระในการแสวงหาความรู้หรือตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นอย่างเสรี จนบางครั้งแม้เป็นเรื่องที่ละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รัฐบาลก็ไม่สามารถเข้าควบคุมได้อย่างเด็ดขาด ตัวอย่างของกรณีต่างๆ เหล่านี้ ได้แก่ การส่งภาพแอบถ่ายต่างๆ ไปเผยแพร่ในเว็บไซต์ หรือทำเป็นจดหมายเวียนอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถที่จะเข้าไปควบคุมจัดการได้ เป็นต้น

ความหลากหลายทางความคิด

ความหลากหลายของความคิดและความหลากหลายของช่องทางแสวงหาความรู้หรือตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นดังกล่าวทำให้สิ่งที่ผู้คนในสังคมเคยยึดถือเป็นมาตรฐานควบคุมพฤติกรรม ซึ่งเราเรียกว่า บรรทัดฐาน อันประกอบไปด้วยวิถีประชา จารีต และกฎหมายต่างๆ ลดความศักดิ์สิทธิ์ลง ผู้คนมีแนวโน้มจะยอมรับในความแตกต่างระหว่างกันได้มากขึ้น ค่านิยมหรือแนวคิดที่เคยถูกปฏิเสธหรือต่อต้านในอดีตได้รับการยอมรับมากขึ้น เช่น การยึดถือความสุขทางวัตถุเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต การปฏิเสธหลักคำสอนในศาสนาหรือการแสดงตนเป็นบุคคลไม่มีศาสนา เป็นต้น

นอกจากนั้นภาวะโลกาภิวัตน์ยังทำให้ไม่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ทางสังคมโดยยึดถือภูมิศาสตร์เป็นเหตุเป็นผลของการทำนายได้ ในอดีตวิถีชีวิต แบบแผน และวัฒนธรรมต่างๆ ของผู้คนในท้องถิ่นต่างๆ เป็นตัวกำหนดค่านิยม แนวคิด และการตัดสินใจของคนในกลุ่มนั้นๆ เช่น วิธีคิดและการตัดสินใจของคนเมืองกับคนชนบทที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่เหมือนกัน ทั้งนี้อาจเกิดจากการให้คุณค่าในสิ่งต่างๆ ที่แตกต่างกันนำไปสู่การตัดสินใจเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำต่างกันออกไป แต่ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งความหลากหลายของวัฒนธรรมได้ถูกเชื่อมเข้าหากัน แม้ว่าในแต่ละกลุ่มหรือท้องถิ่นจะมีเอกลักษณ์ดั้งเดิมฝังรากอยู่ก็ตาม วัฒนธรรมใหม่ๆ ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อความคิดและกระทบต่อความยึดมั่นในประเพณีดั้งเดิม ดังนั้นแบบแผนการตัดสินใจซึ่งเคยเป็นแบบหนึ่งอาจบิดเบี้ยวไปจากแบบแผนดั้งเดิมโดยไม่สามารถทำนายได้ถึงพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้คนในสังคมนั้นๆ ได้

ในโลกไร้พรมแดนนี้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในพื้นที่ที่ห่างไกลย่อมเกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก ทั้งนี้เป็นผลมาจากเทคโนโลยีด้านการสื่อสารซึ่งอำนวยความสะดวกให้คนในส่วนต่างๆ ของโลกได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนแนวคิด ความรู้ ความเข้าใจระหว่างกันได้ และทำให้เกิดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมดังได้กล่าวไว้แล้ว

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบ

การพัฒนาหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการสื่อสาร และโทรคมนาคม และด้านระบบคอมพิวเตอร์ทำให้ยุคโลกาภิวัตน์ จึงเป็นยุคที่ผู้คนทั้งโลกที่สามารถสื่อสาร ขนส่งเดินทางไปมาหากันได้ คิดคล้ายๆ กัน มีอุปกรณ์การดำรงชีวิตที่เป็นสินค้า สิ่งผลิตคล้ายๆ กัน คุณภาพนตร์เรื่องเดียวกัน ฟังเพลงเพลงเดียวกัน วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นหนึ่งสามารถแพร่ไป ได้รับการยอมรับอีกที่หนึ่งได้ง่าย ซึ่งต่อไปวิถีชีวิตการกินอยู่ การแต่งกายก็จะคล้ายๆ กันยิ่งขึ้น รวมทั้งจะมีภาษากลางใช้ในการ สื่อความหมายทั่วโลกไม่กัภาษา หรือเป็นภาษาเดียวกันมากขึ้น ปัจจัยที่ส่งผลกระทบให้ผู้คนรู้เท่าๆ กัน หรือเกือบเท่าๆ กัน แต่งกายเหมือนกัน มีวิถีชีวิตที่กำลังปรับเปลี่ยนไปใกล้เคียงกันมากขึ้นนั้น มีหลายประการที่สำคัญ คือ

1. เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีนี้ครอบคลุมเรื่องการทำให้ตัวเลข ตัวอักษร หรือข้อความ สัญลักษณ์ รวมทั้ง ภาพและเสียง ที่ผ่านการวิเคราะห์ จัดกลุ่ม เลือกลงแล้ว โดยระบบคอมพิวเตอร์ (Computer System) หรือโดยเครื่องมือ อุปกรณ์อื่นสามารถส่งผ่าน หรือนำเสนอให้ผู้รับ ผู้ใช้ หรือผู้ต้องการได้กว้างขวางและรวดเร็วมาก เทคโนโลยีเรียกกันทั่วไป ว่า ไอที (Information Technology)

2. เทคโนโลยีโทรคมนาคม ส่วนนี้ คือ สะพานหรือทางเดินของข้อมูลข่าวสาร ภาพ เสียง จากผู้ส่งไปยังผู้รับ ซึ่ง ปัจจุบันสามารถทำได้ทั้งทางอากาศ ผ่านเครือข่ายดาวเทียม (Satellite Systems) หรือทางบก ทางน้ำ ผ่านเครือข่ายสายใยแก้ว (Fiber Optics) ขณะนี้ประเทศไทยกำลังเริ่มดำเนินการทั้งสองระบบที่จะช่วยเป็นทางเดินให้ข้อมูลข่าวสาร ภาพ เสียง รับส่งได้โดยสะดวก และรวดเร็วมาก ซึ่งต่อไปอาจจะใช้คำว่า Information Superhighways ได้

3. เทคโนโลยีอื่นๆ อาทิ เทคโนโลยีการผลิตสินค้า ทำให้ผลิตได้มากขึ้น โดยมีมาตรฐานและคุณภาพเหมือนกัน ใช้ หุ่นยนต์ (Robot) และแรงคนประกอบกัน เทคโนโลยีการเรียนการสอน ครูคนเดียวผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ เครือข่ายดาวเทียม สายใยแก้ว ไปถึงนักเรียนจำนวนมากๆ ได้ในเวลาเดียวกัน นักเรียนหรือผู้เรียน (ทั้งในระบบและนอกระบบ) ได้รับรู้ รับทราบ เช่นเดียวกันสามารถ ถาม - ตอบ ในช่วงเวลาเรียนจากระยะทางไกลๆ ได้ด้วย การลงทะเบียนเรียน การเลือกวิชาเรียน อาจจะใช้ระบบคอมพิวเตอร์ หรือระบบ รหัสแท่ง (Bar - Code) ช่วยให้ทำงานได้รวดเร็วมาก ประหยัดเวลา และเป็นระบบ ระเบียบ คุณผลงายนอกจากนี้ยังมีเทคโนโลยีการบริหาร เทคโนโลยีการก่อสร้าง ฯลฯ ที่ทำให้ผู้คนรับรู้รับทราบคล้ายๆ กัน ใช้ สินค้าและบริการเกือบเหมือนกัน อยู่อาศัยหรือทำงานในอาคารมีลักษณะคล้ายๆ กัน รวมทั้งทำให้ภาพการดำรงชีวิตของคน ในที่ห่างไกลจากเมือง ต่างเมือง หรือต่างประเทศค่อนข้างใกล้เคียงกันด้วย

ยุทธศาสตร์การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์

การบริหาร คือ การหาทางทำงานให้สำเร็จ การทำงานให้สำเร็จได้นั้น มีวิธีการอยู่มากมายหลายวิธีที่ผู้บริหาร ทั้งหลายได้ใช้ความรู้ ความสามารถ เลือกวิธีที่เหมาะสมตามสภาพ ความรู้ ความสามารถ เลือกวิธีที่เหมาะสมตามสภาพ ความต้องการและสภาพแวดล้อมมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ ดังนั้น กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อการบริหารการศึกษา (New Paradigm in Educational Administration) จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรเรียนรู้พอสังเขป ดังนี้

จากกระบวนทัศน์เดิมและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น คงไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการที่จะให้การดำเนินชีวิตของคน ในสังคมผ่านวิกฤติต่างๆ ไปได้ จึงขอนำเสนอการเปลี่ยนกระบวนทัศน์เดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษา (ไพฑูริย์ สันลารัตน์. 2553) ดังมีรายละเอียดในตาราง 1 ดังนี้

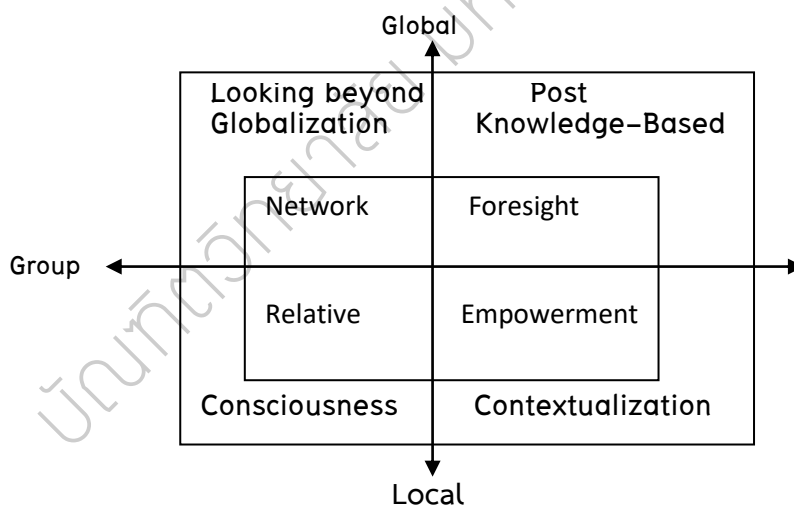
ตาราง 1 แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ทางการบริหารการศึกษา

• กระบวนทัศน์เดิม → • กระบวนทัศน์ในอนาคต

Globalization	Looking Beyond Globalization
Knowledge-Based	Post Knowledge-Based
Stand Alone	Network
Current Issues	Foresight
Good Governance	Consciousness
Decentralization	Empowerment
Individual	Relative
Out of the Block	Contextualization

จากตาราง 1 ได้แสดงถึงการเปลี่ยนกระบวนทัศน์เดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษา ซึ่งผู้เขียนคิดว่า กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษาจะส่งผลต่อการเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในสังคมได้อย่างยั่งยืนมากขึ้นนั้น คือ 1) การที่ต้องมองไปสู่โลกาภิวัตน์ใหม่ให้ชัดเจนขึ้น 2) มองการใช้ความรู้อย่างมีเหตุ มีผล มีคุณธรรม 3) ทำอะไรที่เป็นเครือข่ายใหม่ๆ ขึ้น 4) มองไปอนาคตให้มากขึ้น 5) สร้างจิตสำนึกของคนในสังคม 6) สร้างพลังอำนาจของคนในท้องถิ่น 7) คิดอะไรอย่างเชื่อมโยง และ 8) คิดอะไรต้องพยายามคิดในลักษณะที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสังคม

กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อการบริหารการศึกษา

ภาพประกอบ 1 แสดงกระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษา (ไพฑูริย์ สิ้นลาร์ตัน. 2553)

เมื่อนำแนวคิดทั้ง 8 ประการ มามองความสัมพันธ์เชื่อมโยงแล้ว จะเห็นความสัมพันธ์ระหว่าง Global กับ Local และระหว่าง Group กับ Individual โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ (ดูภาพประกอบ 1 ประกอบ)

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มของ Global กับ Group ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายนอกที่ทำให้เกิดกระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษา นั่นก็คือ Network และ Looking Beyond Globalization ซึ่งอธิบายได้ว่า ในอนาคตกลุ่มคนกลุ่มใด

กลุ่มหนึ่งไม่สามารถที่จะอยู่โดดเดี่ยวเพียงลำพังเฉพาะกลุ่มได้ กลุ่มที่มีแนวคิด ความศรัทธา และความเชื่อที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันย่อมต้องแสวงหาเครือข่ายร่วมกันและมองข้ามโลกาภิวัตน์ร่วมกัน

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มของ Global กับ Individual ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายนอกที่ทำให้เกิดกระบวนการทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษานั้นก็คือ Foresight และ Post Knowledge – Based ซึ่งอธิบายได้ว่า ในอนาคตคนแต่ละคนต้องดำเนินชีวิตด้วยความรอบคอบ และมองเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นภายภาคหน้าเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นกับตัวเอง

กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่ม Local กับ Group ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายในที่ทำให้เกิดกระบวนการทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษา นั้นก็คือ Relative และ Consciousness ซึ่งอธิบายได้ว่าท้องถิ่นจะต้องประสานความสัมพันธ์กับกลุ่มคนในแต่ละกลุ่มด้วยจิตสำนึกที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ และกลุ่มแต่ละกลุ่มจะต้องมีจิตสำนึกในการประสานสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่ม Local กับ Individual ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายในที่ทำให้เกิดกระบวนการทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษานั้นก็คือ Empowerment และ Contextualization ท้องถิ่นจะต้องพัฒนาความสามารถขึ้นและให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นตามบริบทของท้องถิ่นนั้นๆ

อย่างไรก็ตามยุทธศาสตร์การบริหารการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นโลกเสมือนเล็กลง (Global Village) ในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติ และ ทรัพยากรการผลิตลดลง นักบริหารในกองหลังๆ และอนาคต จึงพยายามที่จะใช้ยุทธศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้บรรลุผล 3 เรื่อง คือ 1) การใช้คนเท่าเดิมทำงานได้มากขึ้น 2) งานเท่าเดิม แต่ใช้คนน้อยลง และ 3) คุณภาพของงานต้องดีเท่าเดิม หรือ ดีกว่า การที่จะให้บรรลุ 3 เรื่อง ดังกล่าวได้นั้น มียุทธศาสตร์ที่ควรเสนอไว้ ดังต่อไปนี้

1. การใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศ (Information) เพื่อประกอบการตัดสินใจให้มากขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องมีข้อแม้ว่า ข้อมูลสารสนเทศนั้นๆ ต้องรวดเร็ว ถูกต้อง ทันสมัย และใช้ประยุกต์ได้ ปัญหาคือ ข้อมูลสารสนเทศบางอย่างรวบรวมได้ง่าย ถ้าครอบคลุมเนืองงานน้อย แต่บางอย่างก็ได้มายากต้องอาศัยเวลาสำรวจ ตรวจสอบ วิเคราะห์ ก่อนนำมาใช้ได้ ในส่วนนี้ต้องอาศัยระยะเวลาและศึกษาว่าข้อมูลสารสนเทศเรื่องใดจำเป็นและครอบคลุมพื้นที่ได้มากน้อยเพียงใด จากผู้บริหารหรือผู้ต้องการใช้ข้อมูลด้วย ปัจจุบันข้อมูลต่างๆ นอกจากจะสามารถเก็บได้ในหน่วยความจำของระบบคอมพิวเตอร์แล้ว ยังสามารถเก็บไว้ใน CD-ROM (Compact Disk Read-only-memory) ซึ่งนำไปใช้ได้สะดวก รวดเร็วและราคาไม่แพงนัก

2. การบริหารทางไกล (High-tech Administration) ในยุคนี้เครื่องมือเครื่องใช้ในการติดต่อสื่อสารสะดวก รวดเร็วมาก อยู่ไกลกันก็สามารถทำงานเรื่องเดียวกันได้ ประชุมร่วมกันได้ (Teleconference) ดังนั้น สื่อหลายอย่าง อาทิ โทรศัพท์มือถือ โทรสาร วิทยู โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เครือข่ายการเชื่อมโยงอุปกรณ์เหล่านี้ควรหาไว้ใช้ตามสมควร เพราะจะช่วยประหยัดเวลาเข้าใจกันง่ายและสะดวก เรื่องนี้ปัญหาคือ ต้องมีการจัดระบบ ระเบียบ และ เครือข่ายการรับส่งให้ดีพอ

3. การหาความรู้ทำงานกับระบบคอมพิวเตอร์ (Computer Literacy) ปัจจุบันระบบคอมพิวเตอร์เป็นส่วนสำคัญในการทำงานสำหรับผู้บริหารมากขึ้น คาดว่า ผู้บริหารในช่วง 3 – 5 ปีข้างหน้า ควรมีทักษะทำงานกับระบบคอมพิวเตอร์ บางประการ อาทิ การเรียกข้อมูลสำคัญมาใช้ การแก้ไขข้อมูลบางรายการ ฯลฯ ซึ่งทักษะดังกล่าวสามารถฝึกอบรมได้ภายในเวลาไม่นานนัก โปรแกรมสำเร็จรูปจำนวนมากสามารถฝึกฝนใช้ได้โดยใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์ หลังจากนั้น เมื่อใช้บ่อยๆ ทักษะด้านนี้จะพัฒนาขึ้นได้

4. การมองการณ์ไกล (Introspection) ดังที่เชื่อกันอยู่ว่าผู้บริหารและคณะต้องมีวิสัยทัศน์ (Vision) กว้างไกล ไม่นึกแต่เพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่ต้องคาดการณ์ในอนาคต 10 ปี 15 ปี 30 ปี บนฐานของความเป็นจริงในปัจจุบัน ผนวกกับความเปลี่ยนแปลงทุกด้านในอนาคตจากการคาดเดาเชิงวิทยาศาสตร์ ได้ใกล้เคียง และมีแนวปฏิบัติที่จะไปสู่เป้าหมายหรือความคาดหวังในอนาคตนั้นๆ ได้อย่างชัดเจน

5. **การใช้หน่วยงาน/องค์กรอื่นทำงาน** (Decentralization) งานบางงานที่หน่วยงานอื่นๆ ทำได้ดีกว่า เนื่องจากหลายหน่วยงานที่ตั้งภายหลังหรืออยู่ในพื้นที่เป้าหมาย มีวัตถุประสงค์เฉพาะสามารถทำงานได้ดีกว่า เนื่องจากหลายหน่วยงานที่ตั้งภายหลังหรืออยู่ในพื้นที่เป้าหมายมีวัตถุประสงค์เฉพาะสามารถทำงานได้ดีกว่า ปัจจุบันภาคเอกชนที่ทำงานเฉพาะบางเรื่องได้ดีกว่าควรได้รับโอกาสให้ทำงาน (Privatization) เนื่องจากคล่องตัวกว่า ปรับเปลี่ยนได้ง่ายกว่า แต่ทั้งนี้ควรต้องมีการวิเคราะห์ลักษณะงานอย่างรอบคอบด้วย แนวคิดพื้นฐานของเรื่องนี้ คือ การกระจายอำนาจให้ผู้เหมาะสมรับผิดชอบ

6. **การจัดรูปองค์กรที่ทำงานได้จับใจ** (Organization Development) ให้มีลักษณะขั้นตอนการบังคับบัญชาไม่ซับซ้อนนัก องค์กรปัจจุบันควรต้องปรับโครงสร้างองค์กร (Re-structuring) และปรับวิธีหรือกระบวนการการทำงาน (Re-engineering) ให้เหมาะสมกับยุคและสมัยนี้ด้วย มีนักบริหารบางท่านเสนอว่าองค์กรอาจจัดให้มีความยืดหยุ่น สามารถสนองตอบความต้องการของผู้รับบริการได้เป็นอย่างดี หน่วยงานย่อยควรจะมีควมสำคัญทัดเทียมกันและลักษณะงานประจำ ดังเช่นเป็นสายงานหลัก (Line) และสายงานรอง (Staff) ที่ไม่ค่อยเอื้อต่อการปรับตัว น่าจะค่อยๆ หายไป องค์กรใดใหญ่มาก ย่อยง่าย ปรับตัวช้า ก็ควรแยกองค์การ (Spinoff) ให้เป็นองค์กรย่อยหลายองค์กร งานก็จะจับใจ รวดเร็ว และตอบสนองความต้องการได้ดีขึ้น นอกจากนั้น ระบบสำนักงานอัตโนมัติ (Office Automation) ที่เชื่อมโยงกันได้ที่สำนักงาน ควรได้รับการพิจารณาในการปรับปรุงองค์กรด้วย

7. **การพัฒนาบุคลากร** (Personnel Development) บุคลากรในหน่วยงานควรได้รับการศึกษา ฝึกฝน อบรมอย่างสม่ำเสมอ ให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และความต้องการของหน่วยงาน มิฉะนั้นอาจจะปรับเปลี่ยนได้ไม่ทันหรือไม่เหมาะสม การพัฒนาบุคลากรมิใช่แนวคิดใหม่ แต่ปัจจุบันวิธีพัฒนาบุคลากรนั้นอาจจะทำได้โดยรูปแบบใหม่ ทำให้สามารถเข้าใจวัตถุประสงค์ขององค์กร แนวโน้มของความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พื้นฐานการศึกษาที่สูง การสร้างความเข้าใจทำได้น่าจะง่ายขึ้น และช่วยปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงได้ง่ายขึ้น ในส่วนนี้ การให้โอกาสบุคลากรได้ทำงาน การสนับสนุนให้ได้เรียนต่อ หรือได้ฝึกอบรมในระดับสูงขึ้น รวมทั้งให้โอกาสเรียนภาษาที่ใช้ในองค์การสหประชาชาติ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน ภาษาสเปน ภาษาอาหรับ ภาษารัสเซีย ให้เก่งเท่าหรือเกือบเท่าภาษาแม่ของแต่ละคน จะช่วยให้รับรู้และทำงานได้ดีขึ้น

ข้อคิดเพื่อประกอบการพิจารณา

การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ที่จะมีการพัฒนาทั้งคน วิธีการ เครื่องมือเทคโนโลยี และระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อทำงานได้สำเร็จรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยใช้ต้นทุนด้านแรงงานและทรัพยากรน้อยลงได้นั้น มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงด้วยหลายประการ คือ

1. **การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น** ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ไม่ว่าท้องถิ่นในเมืองหรือในชนบท จะมีบุคลากรที่มีความรู้ และประสบการณ์ที่สั่งสมกันต่อๆ มา สามารถช่วยแก้ปัญหาหรือเสนอแนะสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมกว่าได้ในหลายเรื่อง ดังนั้น การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น องค์คณะอื่น จะช่วยให้งานบางงานสำเร็จได้โดยง่าย ทั้งนี้ เนื่องจากว่าองค์ความรู้ในท้องถิ่นนั้น เป็นความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงที่สืบทอดกันมา และสามารถปรับใช้ในหลายสถานการณ์ได้

2. **การถนอมใช้ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาสภาพแวดล้อม** แนวคิดนี้สอดแทรกเข้ามาอยู่ใน ยุทธศาสตร์การบริหาร เนื่องจากว่า ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้นไม้ สัตว์ ป่า แม่น้ำ ลำคลอง ภูเขา อากาศบริสุทธิ์ ฯลฯ นั้นนับวันแต่จะลดลงหากใช้ไม่ถนอม และไม่บูรณะทดแทน ปัจจุบันมีการนำพลังงานที่ใช้สิ่งหมดเปลือง อาทิ พลังน้ำ พลังลม พลังแสงอาทิตย์ และพลังคลื่นในมหาสมุทรมาใช้มากขึ้น นักบริหารต้องรู้จักใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า แนวคิดหนึ่งในเรื่องนี้ คือ 3 Re's คือ Reduce: ใช้ให้น้อยลง, Re-used: ใช้แล้วใช้อีก (ในรูปเดิม) และ Recycle: ใช้แล้วเปลี่ยนรูปเป็นอย่างอื่นเพื่อใช้อีก

3. การปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรม ผู้บริหารและผู้ใช้เทคโนโลยีควรต้องเป็นผู้มีจริยธรรมและคุณธรรมสูงยิ่ง เนื่องจากอยู่ใกล้หรืออยู่กับต้นตอของความได้เปรียบทางสังคม องค์กรที่มีเครื่องมือ เครื่องใช้ในการคมนาคมติดต่อสื่อสารที่ สมบูรณ์ จะได้เปรียบองค์กรที่ด้อยกว่ามาก ดังนั้นการใช้ข้อมูลสารสนเทศ หรือเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ จึงต้องใช้เพื่อกระจาย คุณภาพ ความเสมอภาคและความเป็นธรรม สำหรับผู้รับบริการหรือส่วนรวมมากกว่า จะบริหารหรือใช้เทคโนโลยีจนฉวย ความได้เปรียบในเชิงการบริหาร การค้า หรือผลกำไรทางเศรษฐกิจ

4. ยุคโลกาภิวัตน์ อาจจะมีใช้ยุคที่ดีที่สุดในการพัฒนาของโลกโดยภาพรวม เพราะหากยุคนี้เป็นตัวแทนของการ รวมตัวเป็นบริษัทข้ามชาติ เป็นธุรกิจขนาดใหญ่มหาดาล และเป็นยุคที่ผู้ด้อยโอกาสมิได้รับความเสมอภาคตามสิทธิของตนเอง แต่เพียงลักษณะเดียวแล้ว ยุคนี้จะเป็นยุคที่ทำให้ลายองค์กร ธุรกิจ กลุ่มงานขนาดเล็กให้สลายตัวไปในไม่ช้า และส่วนเล็กๆ หลายส่วน เช่น สถาบันครอบครัว ธุรกิจขนาดย่อม ชุมชนเล็กๆ ก็จะมีอยู่ได้ไปด้วย ซึ่งอันที่จริงในยุคนี้ต้องคำนึงถึงหน่วยย่อย ธุรกิจย่อย ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของแต่ละสังคมด้วยสิ่งเล็กๆ เหล่านี้ มีความดีงาม ความพอดี เป็นหลักแฝงอยู่ (Small is Beautiful)

กล่าวคือ ยุคโลกาภิวัตน์ เป็นยุคที่วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และวิธีการจัดการสมัยใหม่โดยเฉพาะการคมนาคม ขนส่ง ติดต่อสื่อสาร เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้สามารถดำเนินกิจการต่างๆ ได้รวดเร็ว สะดวก มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การบริหารในยุคนี้มุ่งลดต้นทุนการผลิตเพิ่มปริมาณและคุณภาพสิ่งผลิต และการบริการที่ดี การบริหารในยุคนี้มุ่งลดต้นทุน การผลิตเพิ่มปริมาณและคุณภาพสิ่งผลิตและการบริการที่ดี ให้กระจายไปอย่างกว้างขวางได้ โดยใช้บุคลากรบริหาร ควบคุม ดูแล ไม่มาก อย่างไรก็ตาม เรื่องของการพัฒนาบุคลากรให้รู้เท่าทันและสามารถใช้เครื่องมือเครื่องใช้ที่ช่วยอำนวยความสะดวก ต่างๆ บนฐานของจิตใจที่เป็นไปทางสร้างสรรค์มากกว่าการเอาเปรียบ ยังเป็นเรื่องสำคัญมากแม้ในอนาคตที่สำคัญ ที่สุดนักบริหารที่เก่งจริงนั้นน่าจะได้แก่นักบริหารที่สามารถทำงานให้สำเร็จโดยลงทุนพอสมควร ใช้ยุทธศาสตร์และเทคโนโลยี ที่เหมาะสม ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด แต่งานนั้นให้ประโยชน์ทางสร้างสรรค์แก่องค์กรของตนเอง และแก่ส่วนรวมมากที่สุด

สรุปท้ายบท

โลกาภิวัตน์ หมายถึง การแผ่ถึงกันทั่วโลก เข้าถึงโลก การเอาชนะโลก ซึ่งโดยนัยว่าล่วงรู้ความเป็นไปของโลกหรือ ก้าวทันโลก การรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์เป็นความจำเป็นของผู้บริหารการศึกษา และที่มงานรวมถึงเพื่อร่วมงาน ดังนั้น ความสนใจ ที่จะเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ย่อมมีผลให้ ผู้บริหารและที่มงานสามารถที่จะเตรียมงาน การดำเนินงานและการ ติดตามงานในหน่วยงานให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เทคโนโลยีด้านต่างๆ อาทิ เทคโนโลยีสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมีการเปลี่ยนแปลงเชิงพัฒนาการไป มาก จึงเป็นเหตุปัจจัยสำคัญที่จะชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารใน วงการอื่น

การปรับกระบวนทัศน์ใหม่ทางการบริหารการศึกษาจึงเป็นกระบวนทัศน์ที่ทำทนายและมีความสำคัญในวงการของ ผู้บริหารการศึกษา

อย่างไรก็ตาม ในยุคโลกาภิวัตน์ดังกล่าว ความจำเป็นของผู้บริหารการศึกษาในการบริหารองค์การให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพ ย่อมต้องคำนึงถึงยุทธศาสตร์ที่สำคัญ อาทิ 1) การใช้ระบบสารสนเทศ เพื่อประกอบการตัดสินใจ 2) การ บริหารทางไกล 3) การหาความรู้ที่จะทำงานกับคอมพิวเตอร์ 4) การมองการณ์ไกล 5) การใช้หน่วยงาน/องค์กรอื่นทำงาน 6) การจัดรูปองค์กรที่ทำงานได้ฉับไว และ 7) การพัฒนาบุคลากร นอกจากนี้ยังมีข้อควรพิจารณาอีกหลายประการ คือ 1) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) การถนอมใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และรักษาสีสิ่งแวดล้อม 3) การปลูกฝังจริยธรรม และคุณธรรม

คำถามเชิงชวนอภิปราย

1. มีผู้กล่าวว่า “ถ้าการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาได้ เท่าทัน อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางโลกาภิวัตน์ ก็ถือว่ารู้เท่าทันโลกาภิวัตน์แล้ว?” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ยกตัวอย่างประกอบกรณีศึกษาในปัจจุบัน
2. จากคำกล่าวที่ว่า “เท่าที่เคยสังเกตมา, โอกาสจะเข้าข้างคนที่ได้เตรียมตัวมาดีแล้วเท่านั้น” ท่านมีความเห็นอย่างไร?
 1. ความเกี่ยวข้องกับโลกาภิวัตน์
 2. ความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการบริหารการศึกษา เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ
 3. คุณสมบัติสำคัญของความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ : กระบวนทัศน์ใหม่ และผู้นำใหม่ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- ภูษณ ปรีชญานิช. ผลกระทบของโลกาภิวัตน์กับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลกและสังคมไทย.
 [Online]. Available URL: <http://www.dopa.go.th /iad/topic/puson.html>. (สืบค้นวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2547)
- เสนห์ จามริก. บทวิเคราะห์ว่าด้วยการศึกษากับปัญหาสถานะความรู้มนุษย์. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, 2546.
- Anderson, D. and Anderson, L.A. Beyond Change Management. New York : Wiley and Sons, 2001.
- Clarke, T. and Clegg, S. Changing Paradigms : The Transformation of Management Knowledge for The 21st Century. London : Harper Collins Business, 1998.
- McGuire, J. B. and Rhodes, G.B. Transforming Your Leadership Culture. San Francisco : Jossey – Bass, 2009.